



ԿԱՐԱՊԵՏ ՍԱՐԿԱՒԱԳ ՏԵՐ-ՄԿՐՏՉԵԱՆ

ՈՒՒՏԻ ԽՕՍՔ
ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Դ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՇԻՐՄԻ ՎՐԱՅ*

Շիրին, որ մեր բարերար Հօր նշխարներն են ամփոփում. ահիւ և դողութեամբ ենք մօտենում քեզ այս վճռական խորհրդաւոր պահուս կրկնելու և երեքկնելու մեր ուխտը՝ ուխտ սրբազան հաստատութեան և անբակտելի հաստատութեան. դու մեզ վստահութիւն ներշնչիր մեծ մեծ պարտքերի մի այսպիսի ծանր լուծ քաղցր հեշտութեամբ մեր վերա առնելու: Անձկանից արտով քեզ ենք կանչում, Վեհին Գեորգայ պանծալի անուն, որ ոսկեղէն տառերով մեր կրթութեան դրօշակի վերայ մակագրած՝ տարիներէ ի վեր մեզ ոգևորել, ուղղութեան ճանապարհով մինչև այս կէտն են առաջնորդել, դու և այժմ կնիք եղեր մեր ուխտի համար, արթուն յուշարար մնալով կեանքի ամեն քայլափոխումն թէ որոյ ոգոյ ենք մենք գաւակ. այդ անուամբ գուարթանանք տագնապի րուպէում. այդ անունից երկնչենք, երբ փորձանաց դէր գայթակղութեան թուլութեան որոգայթ մեր առաջը լարէ, և ո՞վ է այն չուստականը, որ սրբութեան քողը կրել համարձակելով այդ անուան արատ բերելուց պիտի չփախչէ:

* Գեորգյան ճմարանի հիմնադրության 100-ամյակի առիթով հրատարակում ենք Կարապետ ասրկավագ Տեր-Մկրտչյանի (ապա հայտնի էպիսկոպոս), գրող Դազարոս Աղայանի և բանաստեղծ Հովհաննէս Հովհաննիսյանի՝ ճմարանի դերի և առաքելության նշանակությանը նվիրված հոդվածներն ու հուշերը, որոնք լույս են տեսել «Արարատ» ամսագրում:

Այժմ Հայր, որ անշուշտ դիտում են երջանիկների կայանքից մեր այս գումարումը թող խաղաղեն բազմաշխատ գործերդ, փափագներդ լեցուած են. հեռատես խորհուրդներդ կատարումն ընդունած. Բո մեծ գործին արդիւնք, բազմապատիկ խնամոցդ տրիտուր, ահա Տիրոջ սեղանի առաջ ենք դնում մեր արտերը, մեր հոգին, մեր ամբողջ կարողութիւնը, Նորան լինի ամենը, Նորա տան սպասաւորութեան սուրբ գործին նուիրած: Տկար են արդարև ու տարութեր մեր արտերն ու հոգին, յողողող մեր մտքերը, անհաստատ մեր կամքը. ըստ ամենայնի դուզնաքեայ է և անարժան թերևս մեր այս նուէր, սակայն ամենայն յօժարութեամբ բերած. օրհնիր մեր ուխտը և բարեխօս եղիր Նորա առաջ, որ ոչինչը ինչ դարձնել կարող է, տկարը՝ զօրացնել, անարժանը՝ նուիրագործել և արժանի կացուցանել. Նա տայ մեզ կարողութիւն սրբութեամբ սկսելու և կատարելու:

Հայաստանեայց Սրբազնագոյն Հովուապետի, մեր մեծագոյն հայրապետաց արժանընտիր յաջորդի ձեռն ենք յանձնում մեր այս սրբազան ուխտի կնիքը, կրկնելով իր առաջ ուխտ մտադիր հնազանդութեան. Նա, որ տէր է ցալով և գաւազանաւ առաջնորդելու մեր սպասաւորութեան գործին, այլ որի աջու աչք գորովագոյթ հայր են խոստանում ամենքին: Անկեայ է նա և անհաղորդ մեր սրբազան ուխտին, որ այդ հայրական գթոյն Վեհութիւնը գնահատել չի իմանալ և կմո-

ուսնայ երբեք կամակոր հպատակությամբ պատրաստ գտնուել մեր հոգևոր Տիրոջ մէն մի հրամանին: Հայոց Հայրիկը, որ ասես մեր երջանիկ նախնեաց շարքից է իջել, հայ կրօնաւորի տիպարը կենդանի օրինակաւ մեր առաջը նկարելու. որի սիրտը միշտ վառ է եղել հայ անուան սիրով կրակով, որի քերականում միշտ կենդանի է եղել սուրբ Աւետարանի ճշմարտութեան խօսքը՝ Նա թող ներշնչէ մեզ այն հոգին, որ մարդկանց հոգիները սիրով կապել, ճշմարտութեամբ ղեկավարել գիտէ: Անտէր ազգի հոգսերի ու վշտերի ծանրութեան ներքոյ ճերմակցած ալիք մեր երիտասարդական անձնապատանդութիւնը մինչև գետին է խոնարհում Ձեր պատկառելի վսեմութեան առաջ, Ձեզ ենք կամենում հետևել հեզ և խոնարհ սրտով, ամբասիր ու բարեբեր մի կենաց առաջնորդ մեզ եղէք:

Օրհնեցէք մեզ և դուք, Սրբազան Հայրեր, ա. Էջմիածնի հնօրեայ միաբանութիւն, ներկայացուցիչ փառաւոր անցեալի և պահապան աւանդական սրբութեանց, որ այսօր կրկին նուիրագործությամբ ի շարս ձեր դնել յօծարում էք մեր տիաս ոգիքը. ձեր առաջ ենք երեքկնում մեր ուխտը. յարգել անցեալը, ճշմարտութեամբ պահել նուիրական աւանդութիւնները, խոնարհել այն ամեն սրբութեան առաջ, որ մեր պաշտելի նախնեաց անուան ու գործի դրոշմն է կրում. օրհնեցէք և աղօթեցէք, որ այդ հայրերի շաղովն ընթանալ նոր ուժով հին բայց և միշտ նոր, կենդանի, հարազատ և կենդանարար ոգին արծարծել կարող լինենք:

Հապա դու, Հայոց ժողովուրդ, որ այդպէս հետաքրքիր աչքերով դիտում ես մեզ և պիտ շարունակես դիտել ու քննել մեր իրաքանչիւր քայլափոխը. որ անտուն անտէր գաղթականից սկսած մինչև ճոխ պալատների մէջ զուարճացող մեծատունը թշուառութեանց ու մոլորութիւնների մի ծով ես ներկայացնում, բռնում ես անհամար վերքեր, որոնց սպեղանի, վշտեր, որոնց պիտիում պետք է և մատով ցույց ես տալիս. ահա մեր հովիւներն ու վարդապետները. ահ, ես ճանաչում եմ այդ հայրամքը, դարձուր, տանել չեմ կարող, նա հայրւմ մաշում է իմ երիտասարդ հասակը: Տես ժողովուրդ, հայի արին արցունքը թող լինի մեր ուխտի չորրորդ կնիքը. քո հառաչանքը երբեք դադար չտայ մեզ թմրութեան անկողնի վերայ, ընդոստ վեր ելնենք, Կայենի մման աստանդական շրջենք, եթէ քո ցաւերը տեսնենք ու անտարբեր մնանք. ուղեկցիր և դու մեզ քո մաղթանքներով, Լուսաւորչի Աստուածը չի նիւրում, Նա քո աղաչանքն էլ կլսէ:

Եւ վերջապէս Դուք, ներկայացուցիչներ մեր ուսուցիչների և դաստիարակների, որ

մեր մանուկ սրտերն ու մտքերը ղեկավարել էք, բարոյ և ուղղութեան շաղի վրայ դրել. վերջինը ձեզ ենք յիշում, բայց ոչ ի յետինս, և դուք եղէք մեր ուխտին վկայ և աղօթեցէք, որ ձեր ցանած բարի սերմերը զարգանան և պտղաբերեն:



Կարապետ եպիսկոպոս Տեր-Մկրտչյան

Իսկ դուք Գեորգեան ճեմարանի սիրասուն սաներ, մեր սննդակից եղբայրներ, որ նոյն դաստիարակութեան շաղով ընթանում էք մեր ետևից. նոյն Մասեաց հովն է ձեր կուրծքերին գօրութիւն տալիս, նոյն սուրբ տեղիք են իրենց հովանին ձեր վերայ սրիւնում, այս աներակների ոգին ձեզ այժմ տակաւին օրօր է ասում. անուշ այդ կազդուրիչ քունը բարեհաջող թող լինի արթնութեան թոպէն. յուշ ձեզ այն ժամանակ այս պահուն խորհուրդը: Թող շնորհաց ա. Հոգին առաջնորդէ ձեր քայլերը և տայ իրաքանչիւրին, ինչ որ արժան է և Իր բարի կամաց տրամադրութիւնը. սակայն երբ ժամը հնչէ ու այս ուխտի կնիքը նաև ձեր առաջ քացուի. ս. եկեղեցու սպասաւորութեան գործին նուիրելու հրաւիրէ. քայլեցէք անվախ, վստահութեամբ դրէք ձեր ձեռքը մաճի վերայ և ետ մի նայէք, արտի Տէրը կհոգայ թէ ձեր և թէ իր ցանքի մասին. խոյ մի մնաք միայն այս ժողովրդի հառաչի համար, այս սրբազան տեղեաց խորհրդաւոր լեզուն հասկանալ տո-

վորեցէք: Այո, այդ լեզուն խօսէ թող այս ժամուն և մեր արտերում. մեր շնորհատու Մայր Հայաստանեայցս ս. եկեղեցւոյ գերագահ Աթոռ և լուսոյ խորան, թող և մեր շուրջ շողայ այն լոյսը, որով յիշացած մեր երանելի նախնիք նահատակութեան ասպարէզ ելան, այդ լոյսը նուիրագործէ մեզ արբութեամբ մօտենալու ահաւոր խորհրդոյն, քո սպասաւորութեան, քո վերաշինութեան գործի հաստատարիմ ծառայութեան արժանի

շնորհքն ընդունելու: Երկնաւոր ճարտարապետ այս հրաշագան տաճարի, Յիսուս, անմահ խաչեցեալ... «Ո՞ տացէ ի Սիոնէ գիւրկոյթին Իսրայելի, ի դարձուցանել Տաւռն զգերութիւն ժողովրդեան իւրոյ»:

«Զմի խնդրեցի ի Տաւռնէ և զայն աղաչեմ, բնակել ինձ ի տան Տաւռն զամենայն ամօրս կենաց իմոց»:

(«Արարատ» ամսագիր, 1894, սեպտեմբեր, էջ 291—292)

